

HEMBYGD SFÖRENINGEN NORASKOG
VERKSAMHETSBERÄTTELSE
2022

Styrelsearbetet

Styrelsens ledamöter

Eva Järliden, ordförande

Ewa Turesson, vice ordförande

Eva Carlsson, sekreterare

Stefan Bernström

Ulla Carlsson

Lage Carlsson

Per-Ivar Fransson

Magdalena Persson

Marie J:son Lindh Nordenmalm

Adjungerad kassör: Marianne Thynell

Revisorer: Christer Forsberg och Peter Ljungne

Valberedning: Föreningens styrelse enligt årsmötesbeslut

Hembygdsföreningens representanter i Stiftelsen Ingrid Göthlins minne har varit Eva Järliden och Ulla Carlsson (ersättare).

Föreningens representant i Stiftelsen Nora Järnvägmuseum och Veteranjärnväg (NJOV) har varit Marie J:son Lind Nordenmalm.

Eva Järliden var vice ordförande i styrelsen för Örebro läns Hembygdsförbund och representerade förbundets styrelse vid förbundets årsstämma den 14 juni. Eva Carlsson var hembygdsföreningens representant vid årsstämman.

Riksantikvarieämbetets höstmöte var 16-17 november. Temat var *Mötas i förändring* och handlade om hur vi med mod, öppenhet och nyfikenhet möter utmaningarna i kulturarvsarbetet. Eva Järliden deltog digitalt.

Föreningen har under året haft 9 protokollförda styrelsemöten.

Årsmöte

Föreningens årsmöte hölls söndagen den 13 mars. Conny Sandberg 1:e vice ordförande i Sveriges Hembygdsförbund var årsmötets ordförande. Birgitta Borg från Vikers hembygdsförening inledde dagen med föredraget *När väckelsen kom till byn*.

Ekonomi

Ekonomi är fortfarande god tack vare Ivar Rehnfeldt donationen som Hembygdsföreningen Noraskog fick på 70-talet. Se separat resultat och balansräkning. Fonden Sven Ringströms minne redovisar 149 703, 37 kronor, inklusive räntan 1 370,15 kronor.

Sven Ringströms minne

Fonden Sven Ringströms minne stiftades 1974 till minne av Sven Ringström som avled 1973. Alltsedan bildande förvaltas fonden av Hembygdsföreningen Noraskogs styrelse. Enligt då upprättade kriterier ska avkastningen av fonden gå till enskilda personer eller föreningar som "genom särskilt intresse och i handling vårdat eller utvecklat kunskaper om vår hembygd".

Senaste utdelning var för mer än 10 år sedan. Styrelsen bedömning har varit att den årliga avkastningen varit för liten för utdelning enligt de kriterier som gäller. Kriterierna för utdelning ändrades därför vid årsmötet med möjlighet för hembygdsföreningen att dela ut en summa på som

mest 10 000 kronor per år. Fondens kapital får inte understiga 80 000 kronor. Om så sker måste ny översyn av kriterierna underställas ett årsmöte. .

Bidrag till kulturarvsarbete

Våren 2019 beviljade Riksantikvarieämbetet hembygdsföreningen bidrag för kulturarvsarbete. Projektet namnet är *Gamla tider på Göthlinska gården*. Bidraget ska användas för upprustning av miljön i det gamla dasset och i stallet på Göthlinska gården. Bidraget ger också föreningen möjlighet att översätta texter som historiskt beskriver de båda utrymmena till flera språk än svenska. Arbetet startade 2019 med att utrusta Vagnslidret med mer utställningsyta och inköp av utrustning för filmvisning. Efter paus åren 2020-2021, bl a på grund av restriktioner för Coronapandemin, återupptogs arbetet hösten 2022.

Medlemmar

Vid årets slut hade föreningen 250 medlemmar varav 69 familjemedlemmar.

I medlemsbrev har föreningens medlemmar kunnat följa hembygdsföreningens och styrelsens arbete samt informerats om och bjudits in till årets medlemsaktiviteter. Under 2022 har 7 medlemsbrev skickats.

Årsbok 2022 - *Hagby med omgivning* - till hembygdsföreningens medlemmar

Föreningens årsbok för 2022, *Hagby med omgivning*, är en bildberättelse om industrialismens utveckling i Nora. På 116 sidor och med mer än 220 bilder och andra grafiska illustrationer berättar författaren Lennart Wedemark om området runt Hagby och längs Hagbyån från slutet av 1800-talet och några decennier framåt. Boken delades ut till föreningens medlemmar vid årsskiftet och finns att köpa hos föreningen.

Arbetsgrupper

Samordning och ansvar för olika aktiviteter har fördelats bland styrelsens ledamöter i följande arbetsgrupper:

Vagnslidret: Eva Carlsson, Ulla Carlsson och Per-Ivar Fransson

Guidningar: Ulla Carlsson, Magdalena Persson och Eva Järliden

Utflykter: Lage Carlsson och Roger Thynell

Föredrag: Ulla Carlsson, Eva Carlsson och Eva Järliden

Julspel: Marie J:son Lindh Nordenmalm

Kulturhistoriska byggnader och byggnadsvård: Anders Håberger (rådgivare)

Nora Släktforskarförening: Eva Carlsson har varit hembygdsföreningens kontakt i samarbetet med släktforskarföreningen.

Projektet *Gamla tider på Göthlinska gården* - Hembygdsföreningen i samarbete med Stiftelsen Ingrid Göthlins minne och Nora kommun. Arbetsgrupp: Per-Ivar Fransson, Ewa Turesson och Eva Järliden.

Arbetet för digitalisering och webbpublicering av bilder från Noraskogs bildarkiv har skett i samarbete med Nora kommuns arkivarie och med kommunens kommunikatör.

Hemsidan har administrerats av Stefan Bernström och föreningens ordförande i samarbete.

Facebook-kontot administreras av Stefan Bernström.

Verksamhet och aktiviteter under året

Yttrande och debattinlägg

Hembygdsföreningen Noraskog är lokal företrädare för hembygdsrörelsens perspektiv på kulturarvet och på samhällsfrågor av kulturhistorisk betydelse. Påverkan på den lokala samhällsutvecklingen kan ske t ex genom debattinlägg, remissyttrande och uppvaktningar.

Naturvårdsverkets ansökan om utrivning av Järlefallsdammen var vid årsskiftet ännu inte färdigbehandlat. Örebro läns museum, boende och verksamma vid Järlefallsdammen, Örebro Hembygdsförbund och Hembygdsföreningen Noraskog har i öppet brev hösten 2022 till Klimat- och miljöministern påkallat regeringens ansvar och möjlighet att ge dammens ägare Naturvårdsverket i uppdrag att dra tillbaka sin ansökan att riva dammen.

Ärendet ligger nu hos Mark- och miljööverdomstolen som har kallat till huvudförhandlingar 16-17 februari 2023.

Nora kommuns och Hembygdsföreningen Noraskogs ansökan 2020 till Länsstyrelsen i Örebro om statligt Byggnadsminne för området Järle kvarn besvarades 2022 med beslut att inte förklara området vid Järle kvarn för byggnadsminne.

Hembygdsföreningen har med brev 3 oktober 2022 till stiftarna och finansiärerna av Nora Järnvägmuseum och Veteranjärnväg (NVOJ) lämnat reaktioner på skrivelse från Bengt Spade angående förhållandena vid Gamla Pershyttan. Föreningen instämmer i Bengt Spades påpekande att Gamla Pershyttan är ett kulturresevat med en stark potential att utvecklas och menar att NVOJ jämte de statliga intressenter som bidragit till bildandet av kulturresevatet, bör verka tillsammans för att tillvarata och utveckla Pershyttans industriminnen.

Vagnslidret - ett litet museum om Nora

Vagnslidret öppnades för besökare den 21 maj och stängdes den 4 september. Den permanenta utställningen om Noras historia kompletterades detta år med utställningen *Med hjärtat i Bergslagen*, om tre kulturpersoner från Nora: poeten och tidningsredaktören Viktor Emanuel Öman, telegrafkommissarien Alfhild Cnattingius och konstnären Ragnhild Nordensten.

Utställningen öppnades med vernissage den 21 maj. Astrid Lindén och Clas Thor, som tillsammans givit ut en nyproduktion av Viktor Emanuel Ömans bok *Från min ungdomstid*, deltog med presentation och försäljning av boken.

Eva Carlsson och Ulla Carlsson var kuratorer för utställningen. Bernt Svanberg var den som med hammare och spik fick utställning på plats.

Aktiviteter

13 mars - När väckelsen kom till byn

Birgitta Borg från Vikers hembygdsförening inledde föreningens årsmöte med föredraget *När väckelsen kom till byn*. Ett 40-tal deltagare lyssnade på Birgittas föredrag om väckelsen i Bergslagen och om två kolportörer som kom att betyda mycket för frikyrkans utveckling i hela landet.

27 april - De byggde landet

I samarbetet med Nora släktforskare bjöds Gunilla Zimmerman in för att berätta från boken *De byggde landet* om sin morfar Gustav Eklöv, kommunalpolitiker med rötter i nykterhets- arbetar- och fackföreningsrörelsen.

8 maj - Örebro en produkt utav Bergslagen

Per Bäckman, lokalhistoriker och ordförande i Örebro hembygdsförening tog oss med på en historisk stadsvandring i Örebro. Per berättade om hur varor och människor från Bergslagen format staden under 700 år.

12 juni - Järnets historia i Viker och Dalkarlsberg

I samarbete med Vikers hembygdsförening gjordes en dagsutflykt med Bo Eckardt som guide. Vi besökte hyttruinen i Skrikarhyttan, kruthuset i Dalkarlsberg och gamla missionshuset i Älvhyttan. Dagen avslutades på Staksunds gård i Västgöthyttfors där familjen Eckardt bjöd på "tårtkalas".

21 augusti - Lär känna din stad

En promenad gjordes i rutstaden Nora med Ulla Carlsson och Eva Järliden som guider. Promenaden startade på Nora torg och förde deltagarna genom rutstaden förbi kulturhistoriskt intressanta hus, gårdar och kvarter. Turen avslutades med ett guidat besök i Göthlinska gårdens borgarhem. Två tillfällen gavs med 20-25 deltagare uppdelade i grupper.

4 september - Byggnadsvårdspris 2022 till Anders Håberger

Anders Håberger fick Hembygdsföreningen Norskogs byggnadsvårdspris 2022. Med priset vill föreningen uppmärksamma byggnadsvårdsinsatser som förstärker Noras karaktärsdrag och sker i samklang med kulturhistoriska värden. Anders fick priset för sin kunskap och förståelse för kulturmiljövårdens betydelse och sitt engagemang för Nora som attraktiv miljö att leva och vara verksam i.

Priset delades ut i Göthlinska gårdens trädgård samtidigt med Stiftelsen Ingrid Göthlins utdelningen av Flory Green stipendiet. Dagen sammanföll med sista dag för Ljusstråk och i Vagnslidret visades Magdalena Perssons fotografier och Bernt Svanbergs målningar.

11 september - utflykt till Saxå Herrgård

Guide för hembygdsföreningens utflykt den 11 september var Carl Jan Granqvist. Carl Jan mötte upp vid Saxå Herrgård och berättade om sin tid vid Grythyttans gästgivargård, om tillblivelsen av Måltidens hus samt om historien bakom Saxå Herrgård. Eftermiddagen avslutades med en måltid i det gamla kolhuset på gården.

22-25 september - Bergslagens historiedagar

Under Bergslagens historiedagar, arrangerat av Örebro läns museum, deltog hembygdsföreningen med öppethållande av Vagnslidret och visning av den permanenta utställningen om Nora och järnets historia bland gruvor och hyttor i Bergslagen.

1 oktober - Örebro läns hembygdsförbunds förbundsdag i Nora

På programmet stod visning av Örebro läns museums nya *Mobila museum* samt en presentation av Sveriges hembygdsförbunds projekt *Kulturarvet som besöksmål*. Hembygdsföreningen Noraskog medverkade med historisk stadsvandring och guidning av Göthlinska gården.

26 oktober - Från min ungdomstid

Astrid Lindéns och Clas Thors föredrag *Från min ungdomstid* utgick från den av Astrid och Clas publicerade nytgåvan av Viktor Emanuel Ömans barn- och ungdomsskildring med samma namn. Boken, vars original gavs ut 1889, berättar om Viktor Emanuel Ömans uppväxt i Smedstorp vid Fåsjön.

Vid tiden för föredraget flyttades den del av sommarens utställning *Med Hjärtat i Bergslagen* som berättade om Viktor Emanuel, till biblioteket och fanns att beskåda en månad framåt.

12 november - Arkivens dag

Arkivens dag hade detta år tema *Myter och mysterier*. Dagen var ett samarrangemang med Nora kommunarkiv, Nora bibliotek, Nora släktforskare och Hembygdsföreningen Noraskog. Noras lokalhistoria lyftes fram genom berättelser om Gruvmaja, tandvärkstallar och ett UFO-mysterium i Gyttorp på 1970-talet.

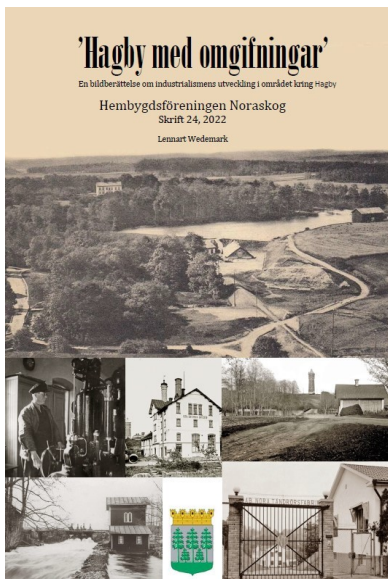
27 och 30 november - Advent på Göthlinska gården

I det gamla borgarhemmet bjöd teatergruppen *Engqvists karameller* in till teater med musik och sång. Föreställningens namn var *Ingrid minns* och handlade om familjen Göthlin och yngsta dottern Ingrids minnen från livet på gården, (1886 - 1961). Fem föreställningar gavs, alla fullsatta.

Medverkade: Eva Haldert, Annalena Schölin, Mikael Hirsch, Marie J-son Lindh Nordenmalm, Lovisa Carlsson, Anton Hellberg, Alf Stenegård och Måns Hammarström.

14 december - Boksläpp av årsbok 2022

Den 14 december släpptes 2022 års bok till föreningens medlemmar. Författaren Lennart Wedemark deltog vid en liten - men festlig - tillställning för signering av årsboken.

Nora 14 februari 2023

Eva Järliden

Stefan Bernström

Eva Carlsson

Lage Carlsson

Ulla Carlsson

Per-Ivar Fransson

Magdalena Persson

Ewa Turesson

Marie J:son Lindh Nordenmalm